

**CONSILIUL
ELEVILOR**

Fii vocea colegilor tăi!

**Raport privind starea învățământului din
perspectiva elevilor
2015-2016**

Consiliul Național al Elevilor

Introducere

Retrospectiva anului 2016, din perspectiva elevilor, aduce în discuție aceleași teme sensibile, pe care sistemul de învățământ preuniversitar nu pare să reușească să le amelioreze, invocând existența rigidității la schimbare și a unor mentalități înrădăcinate în practice desuete, ce nu fac decât să amenințe și să pună sub semnul întrebării progresul educațional, compatibilizarea informațiilor și competențelor ce se desprind la finalizarea anilor de studiu cu cerințele din ce în ce mai riguroase ale pieței muncii, pregătirea principalilor beneficiari ai educației pentru viața într-o societate modernă, aflată în permanentă schimbare și redimensionare.

Astfel, reprezentanții elevilor constată cu dezamăgire menținerea unei stări de latență intelectuală și profesională, ce rezidă din lipsa de formare a cadrelor didactice și din conservarea unor practici desuete, necentrate pe dezvoltarea armonioasă a elevului, precum și simularea unei reforme ce dorește, cel puțin aparent, să remodeleze fondul actului educațional și întreaga paradigmă în acest sens. Lipsa asumării educației drept o prioritate națională, drept un pilon fundamental pe care se întemeiază o societate modernă prosperă și sustenabilă din punct de vedere socio-economic, subfinanțarea, semnalarea unor abuzuri de proporții la diferite niveluri și privarea educației de un parteneriat echitabil tripartit elev-profesor-părinte nu fac decât să potențeze criza valorilor și a meritocrației într-un sistem de învățământ deja marcat de hibe și de anacronism.

În prezentul raport, ce își propune să radiografieze climatul educațional din punctul de vedere al elevilor, aducem în atenția actorilor relevanți la nivel național, dar și a opiniei publice, aspectele stringente, identificate drept factori perturbatori ai mecanismelor de funcționare optimă a sistemului educațional, precum și potențiale măsuri ce se impun astfel încât inconvenientele remarcate să fie eradicate, iar elevii să beneficieze în adevăratul sens al cuvântului de standarde înalte de calitate și eficiență, dezirabile într-o societate din ce în ce mai riguroasă și mai restrictive.

Cuprins

1) <u>Curriculum si manuale școlare</u>	4
2) <u>Dreptul la participare în procesul decizional și dreptul la opinie</u>	5
3) <u>Dotarea școlilor</u>	6
4) <u>Drepturi</u>	7
5) <u>Voluntariat și educație nonformală</u>	11
6) <u>Abandon școlar si navetiști</u>	12
7) <u>Examene naționale</u>	14
8) <u>Finanțare</u>	15
9) <u>Săptămâna "Școala Altfel"</u>	16
10) <u>Burse școlare</u>	18
11) <u>Evaluare internă și externă a școlii. Debirocratizare și descentralizare</u>	19
12) <u>Concluzii</u>	21

1) Curriculum si manuale școlare;

Consiliul Național al Elevilor susține nevoia de o școală care să pregătească elevii să lucreze eficient, și nu în masă. Considerăm că o posibilă reformă a sistemului de învățământ trebuie să fie bazată pe calitate, eficiență, care să fructifice competențele și valorile beneficiarilor primari, astfel încât să ne pregătească pentru piața muncii.

Am remarcat în ultimii ani absența unei plaje largi de alegere a curriculumului la decizia unităților de învățământ: opțiunile sunt limitate, în cele mai multe cazuri nu se mai concretizează alegerea din cauza lipsei opțiunilor, propunerile nu corespund nevoilor, dorințelor și priorităților elevilor, constituindu-se în extinderi ale unor materii deja obligatorii în vederea susținerii normei didactice a unor anumiți profesori. În strânsă legătură avem și cazul anumitor clase de filologie bilingv. Acestea se remarcă prin imposibilitatea alegerii independente a elevului a tipului de bilingv, existând o repartizare anuală impusă de unitățile de învățământ pe baza introducerii unor cicluri : într-un an școlar se studiază în mod obligatoriu o anumită limbă străină, în anul următor o alta... În acest mod, elevul nu poate să își exprime alegerea sau să studieze ceea ce i s-ar părea prioritar în formarea sa personală și profesională. Aceeași problemă se remarcă și în cazul liceelor tehnice/vocaționale, unde se impune specializarea, pe motivul absenței personalului acreditat.

Milităm pentru o regândire a curriculei școlare, care este mult prea învechită pentru a mai face față societății actuale care este evident motivată de desuetul de la limba și literatura română și concordanța dintre acesta și cerințele din ce în ce mai riguroase ale pieței muncii moderne. O altă cauzalitate unde se remarcă discrepanțe este și în privința manualelor școlare. Legat de acest punct, întâlnim diverse și numeroase forme de discriminare regăsite în manualele școlare, ceea ce ne argumentează necesitatea absolută a reeditării acestora.

- Lipsa manualelor școlare pentru învățământul vocațional si tehnic;
- Absența unui manual universal;
- Lipsa de transparență a inspecțiilor școlare;
- Rigiditatea sistemului de transferuri;
- Lipsa bazei materiale corespunzătoare prioritizării aspectului practic în unitățile de învățământ preuniversitar;
- Nerespectarea legislației în vigoare;

2) Dreptul la participare în procesul decizional și dreptul la opinie;

Una dintre principalele probleme sesizate de către reprezentanții elevilor atunci când vorbim despre forurile decizionale dintr-o unitate de învățământ preuniversitar este lipsa de transparență a Consiliului de Administrație. Conform metodologiei-cadru de organizare și funcționare a consiliilor de administrație, directorii au obligativitatea de a publica atât la avizierul școlii, cât și pe pagina web a acesteia, hotărârile luate în cadrul ședințelor, însă reprezentanții elevilor sunt de părere că aceștia își neglijează aceste atribuții și scad gradul de transparență decizională din școlile pe care le manageriază și, inerent, încrederea acordată acesteia.

O altă problemă sesizată este lipsa unui reprezentant al elevilor, ales în mod democratic de către aceștia, în comisiile școlare precum cea de combatere și prevenire a violenței, cea de proiecte europene sau Comisia de Evaluare și Asigurare a Calității, cea din urmă fiind cea mai vizibilă în impactul pe care îl are asupra evaluării interne a școlii. De asemenea, de cele mai multe ori, ședințele CEAC nu sunt convocate și deciziile sunt luate de către responsabilul desemnat pentru această comisie, neexistând astfel o evaluare internă justă și fundamentată a unității de învățământ.

Mai mult decât atât, în momentul în care reprezentantul elevilor participă activ la ședințele forurilor în cadrul cărora își reprezintă colegii și adoptă poziții ferme privind problemele cu care aceștia se confruntă sau o poziție opozantă anumitor grupuri, îndeosebi profesorilor și directorului din Consiliul de Administrație, aceștia găsesc mijloace ilegale pentru a exercita presiuni asupra elevului reprezentant astfel încât acesta să devină obedient majorității conturate în jurul directorului, spre exemplu.

Nu de puține ori Consiliul Național al Elevilor a fost sesizat pentru faptul că directori, cadre didactice și alte persoane externe Consiliului Elevilor se implicau în procesul de alegere a elevilor reprezentanți, influențând și fraudând votul acordat colegilor de către elevii școlii. De asemenea, mulți profesori desemnează „elevi reprezentanți” după propria apreciere în diverse foruri la nivel școlar, fără ca respectivii elevi să fie aleși de colegii lor, neputând să fie numiți reprezentanți și, astfel, nu pot vorbi în numele colegilor pe care ar trebuie să îi reprezinte.

În sfârșit, începând de la unități de învățământ preuniversitar și culminând cu autoritatea publică centrală a educației din România, în speță Ministerul Educației Naționale, se refuză vehement existența unui proces continuu de consultare și luare a deciziilor cu toți actanții educaționali, așa cum prevede și Legea educației naționale în principiile fundamentale pe care se întemeiază educația din țara noastră și, în acest mod, principalii beneficiari ai sistemului de învățământ sunt neglijați în procesele de luare a deciziilor, iar acest lucru nu poate fi sub nicio formă benefic pentru climatul educațional.

3) Dotarea școlilor;

În mod cert, dotarea școlilor reprezintă una dintre principalele lacune ale sistemului de învățământ. Considerăm imperioasă o modernizarea a infrastructurii școlare, în special în mediile dezavantajate, unde dotările de bază sunt inexistente, în timp ce ideea de modernizare a actului educațional, prin utilizarea instrumentelor tehnice ale secolului XXI, rămâne un deziderat nerealizabil.

Un alt aspect ce vizează dotarea precară a unităților de învățământ este lipsa cabinetelor școlare și a personalului medical. Considerăm acest aspect o eroare gravă a sistemului de învățământ, deoarece lipsa cabinetelor medicale din școli poate avea consecințe grave asupra bună-destăvuirii a actului educațional. De asemenea, Consiliul Național al Elevilor a sesizat nerespectarea normelor sanitare în școli. Lipsa toaletelor din școli, curățenia precară din clase, precum și lipsa cabinetelor medicale școlare pot avea consecințe grave în timp, prin răspândirea bolilor.

În altă ordine de idei, dotarea școlilor afectează în mod direct actul educațional. Laboratoarele școlare sunt transformate în săli de clasă, iar materialele auxiliare sunt de multe ori inexistente sau incomplete și insuficiente. Spre exemplu, reactanții chimici au o vechime considerabilă, eficiența acestora fiind aproape nulă. De asemenea, majoritatea laboratoarelor de informatică nu permit fiecărui elev să lucreze la un calculator, astfel încât nu doar calitatea actului educațional este drastic redusă, dar și respectarea dreptului la un învățământ echitabil.

Un ultim aspect sesizat îl reprezintă magazinele din incinta școlilor. Activitatea acestora nu este monitorizată, iar fiscalizarea reprezintă un termen puțin cunoscut în rândul lor. De asemenea, normele sanitare sunt uneori trecute cu vederea, în timp ce calitatea acestora este precară, inadecvată pentru dezvoltarea unei alimentații sănătoase. Nu în ultimul rând, prețul practicat de acestea este unul ridicat.

4) Drepturi;

Într-un sistem de învățământ deficitar, profund marcat de mentalități anacronice, de elemente desuete în tehnicile de predare și învățare și de o lipsă a compatibilității între programa școlară și cerințele din ce în ce mai riguroase venite de pe piața modernă a muncii, atitudinea ostilă a cadrelor didactice față de beneficiarii primari ai educației se manifestă drept o constantă, pe care Consiliul Național al Elevilor încearcă în permanență să o tempereze până la eradicare, în ciuda eforturilor continue de subjugare a educabilului și a rezistenței întâmpinate în mod vehement de actorii considerați relevanți în economia sistemului.

Astfel, o mare victorie a elevilor a avut loc la data de 10 august 2016, când a fost aprobat, prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 4742, Statutul Elevului, documentul ce reglementează drepturile și îndatoririle elevilor din România. Cu toate acestea, numărul abuzurilor semnalate rămâne îngrijorător, prevederile pentru care reprezentanții elevilor au luptat cel mai mult fiind cele care sunt încălcate cel mai des, apelându-se la considerente lipsite de temei juridic și de relevanță, ce nu au rolul decât de a subjugă elevul în încercarea de conservare a unei ierarhii deosebit de nocive în procesul de reformare și reconturare a sferei educaționale.

În acest sens, elevii din România au realizat o radiografiere a procesului de implementare a Statutului Elevilor în unitățile de învățământ superior preuniversitar, precum și a celor mai încălcate drepturi stipulate. În cadrul celei de a XII-a Adunări generale a Consiliului Național al Elevilor, liderii elevilor s-au pronunțat asupra inconvenientului și s-a ajuns la concluzia că cele mai întâlnite probleme sunt și cele cu care ne confruntăm și înaintea aprobării documentului sus-menționat, astfel încât amintim:

- i) Uzitarea unor mijloace de coerciție ilegale în vederea împiedicării elevului de a întârzia la orele de curs și, mai rău, de a-și expune opinia în diferite contexte, ce pot leza imaginea intangibilă a cadrului didactic. Cu toate acestea, în Statutul Elevului, la Capitolul al IV-lea, modalitățile de sancționare a elevilor sunt în mod clar stipulate, fiind accesibile oricărei persoane dornice de o interpretare corectă, nepărtinitoare a faptelor comise sau presupuse a fi comise de către elev;
- ii) Restricționarea părăsirii școlii de către elevii majori, conform Art. 15, lit. k) din prezentul document;
- iii) Stabilirea unor responsabilități necorespunzătoare pentru elevul de serviciu. În acest context, principalul inconvenient este constituit de generarea absențelor la cursuri în zilele respective, însă această problemă ține de formă, și nu de fond.

Dacă dorim să respectăm întru totul cadrul legislativ din învățământul românesc, ne raportăm la faptul că sistemul este centrat în primul rând pe beneficiarul primar, acesta fiind elevul, iar obligația sa este de a participa la cursuri. Problema de fond rămâne faptul că această practică este nu numai desuetă, dar și lipsită de relevanță în procesul de învățare. Responsabilitățile sunt de multe ori depășite de calitatea de elev, de alte ori pur și simplu lipsite de semnificație, iar repercusiunile se răsfrâng tot asupra elevului, căci el nu poate participa la cursuri, fiind privat de explicații și de exerciții ce se pot dovedi decisive în procesul de asimilare și fundamentare a informației. Opinăm că unitățile de învățământ preuniversitar nu ar trebui să continue recurgerea la practici abuzive în relația cu elevul, ci să îi permită acestuia să beneficieze de accesul integral la educație, fără a fi supus unor sancțiuni de asemenea ilegale;

- iv) Remarcarea unor situații de tip sechestru, în care elevii sunt închiși în unitatea de învățământ, deși programul lor s-a finalizat. Inconvenientul este cât se poate de clar: se încalcă Art. 15, lit. k) din Statutul Elevilor, care permite elevilor majori să părăsească perimetrul școlii și în timpul orelor de curs. Cât despre elevii minori, problema este generată de o sistematizare deficitară a orarului, sistematizare generată la rândul ei de disponibilitatea cadrelor didactice în unitatea de învățământ respectivă, dar și de o grijă excesivă din partea conducerii, care ar răspunde în situația sesizării unor accidente. Așadar, considerăm bine-venită o discuție biunivocă, care să soluționeze problema, respectând simultan articolul sus-amintit, dar și dreptul elevilor de a-și programa timpul personal după cum consideră de cuviință și în funcție de necesitățile individuale;
- v) Remarcarea existenței practicilor discriminatorii influențate de meseria părinților, care, în anumite situații, este consemnată ilegal în catalogul clasei. Ceea ce ține strict de formă este faptul că, deși s-a stabilit scoaterea din uz a cataloagelor școlare ce prezentau respectiva rubrică la final, există încă școli care apelează, din motive cât se poate de subiective și cu rea-credință, la ele. Cu toate acestea, aspectul de fond rămâne încălcarea Art. 7, lit. f) din Statutul Elevului, din cauza menținerii unor atitudini discriminatorii, ce ierarhizează elevii în funcție de posibilitățile financiare ale părinților, ce ar putea interveni în anumite momente în gestionarea activității școlare. Considerăm că elevii trebuie tratați în mod echitabil, obiectiv și echidistant, fără ca astfel de criterii să influențeze câtuși de puțin comportamentul cadrelor didactice și a conducerii unității de învățământ, având în vedere că scopul școlii este să educe și că una dintre îndatoriri este să acorde aceleași șanse tuturor, indiferent de orice tip de particularitate ce ar putea fi gestionată preferențial;

- vi) Deposdarea ilegală e elevilor de bunurile personale, ca mijloc de corecție și sancțiune. Cel mai întâlnit caz este de confiscare a telefonului mobil, deși în Statutul Elevului se stipulează în mod clar că aceștia nu pot fi depozedați de bunuri cât timp ele nu le pun viața în pericol;
- vii) Impunerea uniforme școlare ca element distinctiv și a achiziționării acesteia din resurse financiare personale. Consiliul Național al Elevilor sesizează în continuare abuzuri în unitățile de învățământ preuniversitar privind uniforma și obligativitatea impusă purtării acesteia de către conducerea școlilor. Principalele argumente invocate de către directori pentru astfel de decizii, care intră în sfera ilegalității, sunt reprezentate de siguranța în școli și discriminare. Conform reglementărilor aflate în vigoare, accesul în școală se face pe baza carnetului de elev, iar în acest sens nu există niciun studiu care să demonstreze că, într-adevăr, uniforma crește nivelul de siguranță. Mai mult decât atât, este greșit să impunem o uniformizare a elevilor sub pretextul nediscriminării, în loc să ne asigurăm că evaluările sunt obiective și factori precum statutul social sau venitul familiei nu vor garanta o poziție favorizată în comunitatea școlară. Printre județele unde au fost identificate probleme în acest sens, se numără Bacău, Mureș, Sălaj, Suceava, Iași, Brașov, Galați, Botoșani, Dolj, Tulcea, Vrancea și Giurgiu. În cazul în care elevul nu poartă această uniformă, există situații în care acesta nu are acces în interiorul școlii, iar pretextul este creșterea siguranței în unitatea de învățământ, însă, în mod paradoxal, elevului nu îi este garantată siguranța în afara perimetrului acesteia și, tot în acest sens, îi este îngădit dreptul la educație, garantat prin legea fundamentală a țării - Constituția României. Aceste uniforme sunt plătite de către părinți și ating sume însemnate comparativ cu media veniturilor familiei, astfel implementându-se într-un mod contrar cu legea „fondul școlii”, ce contrazice gratuitatea învățământului de stat, asigurată prin lege. În același timp, scăderea notei la purtare sau consemnarea absenței pentru nepurtarea uniforme sunt practici des întâlnite care contravin legii și eticii sistemului educațional;
- viii) Lipsa facilitării accesului la baza materială a unității de învățământ, ca urmare a invocării pretextului că învățământul este gratuit doar la nivel teoretic, aspect cu totul și cu totul fals. În timp ce subfinanțarea și neasumarea educației drept o prioritate națională se răsfrâng asupra anumitor școli prin privarea acestora de dotări necesare și dezirabile într-o societate modernă, aflată în continuu progres și de o bază materială care să încurajeze un proces de învățare corespunzător, relevant și includerea educației nonformale în tehnicile de predare.

Alte școli se pot mândri cu astfel de dotări, însă nu și cu respectarea dreptului elevului de a beneficia de învățământ gratuit și de acces la baza materială, în limitele particulare. Concepte precum colectarea fondului școlii devin din ce în ce mai rar auzite, însă nu dispar din lexicul specializat al anumitor instituții, care refuză sistematic să își concentreze activitatea în jurul beneficiarilor primari, iar altele nu binevoiesc să le permită acestora să se dezvolte armonios, asumându-și anumite elemente drept proprietate de uz personal, nu colectiv;

- ix) Nerespectarea dreptului elevului de a-și motiva 20 de absențe, după cum prevede Art. 102, Alin. 5, din Cap. I, Titlul VII al Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 5079/2016, nerespectare generată de utilizarea absenței ca mijloc ilegal de coerciție asupra elevului, ea putând fi consemnată exclusiv în situația în care elevul nu se prezintă la cursuri. Precizăm, în acest sens, că un elev nu poate fi pedepsit decât o dată pentru o faptă comisă, cu condiția ca fapta să fie comisă în incinta școlii sau în cadrul unor activități extrașcolare;
- x) Nerespectarea dreptului elevului de a acorda feedback semestrial anonim pentru cadrele didactice, după cum prevede Art.7, lit. aa) din Statutul Elevului. Dacă un astfel de demers ar fi concretizat și realizat într-un mod transparent și lipsit de constrângeri, s-ar constata că o parte semnificativă dintre cadrele didactice din sistem nu este pregătită corespunzător cerințelor societății moderne, nu agreează un parteneriat onest cu beneficiarii primari ai educației și nu a avut parte de o reeducare a mentalității și a atitudinii manifestate în sistem;
- xi) Existența unei evaluări neobiective și incorecte, de asemenea aplicate ca mod de constrângere sau ca sancțiune, ambele ilegale, pentru diverse acțiuni întreprinse de elevi.
- xii) Având în vedere toate acestea, dar și numeroase alte exemple ce pot fi remarcate cu ușurință în sistemul de învățământ din România, Consiliul Național al Elevilor își asumă menținerea unei poziții vigilente, care să semnaleze instituțiilor ierarhic superioare abuzurile asupra beneficiarilor primari ai educației și va dezaproba orice practică menită să contravină normelor legislative aflate în vigoare.

5) Voluntariat și educație nonformală;

Din păcate, putem constata în domeniul voluntariatului și al educației nonformale o descurajare din partea cadrelor didactice a implicării active și a posibilităților multiple de dezvoltare personală, atât în timpul orelor de curs, cât și prin acțiunile acestora. Concret, când elevii se prezintă, conform reglementărilor aflate în vigoare, cu un document justificativ ce atestă faptul că au participat într-o anumită perioadă la o activitate extrașcolară, li se refuză dreptul de a li se motiva absențele acumulate și, astfel, se denigrează și, în același timp, se descurajează orice activitate nonformală care oferă posibilitatea elevilor să-și dezvolte și alte aptitudini pe care, în mod normal, nu și le-ar putea însuși într-un cadru instituțional formal.

Reprezentanții elevilor contestă relevanța modulului psiho-pedagogic necesar pentru a ajunge la catedră, considerând că atât forma, cât și fondul examenelor aferente acestuia, dar și conținutul ce trebuie parcurs nu își găsesc aplicabilitatea în contextul actualelor cerințe ale paradigmei educaționale moderne și ale pieței muncii, astfel încât o persoană nu își poate însuși competențe bine conturate de pedagogie în momentul în care ajunge în fața clasei și nu poate fi considerată pregătită pentru a forma viitoare generații.

Mai mult decât atât, cadrele didactice nu folosesc tehnici de predare postmoderne, interactive și care să stimuleze interesul elevului, îmbinând formalul cu nonformalul, în schimb solicită aspecte pur mnemonice, transmițând informațiile într-un mod rigid, care determină elevul să le refuze însușirea. Totodată, apelându-se exclusiv la practici formale de predare, conceptul de voluntariat este denigrat la nivel instituțional, iar competențe precum gândirea analitică și simțul critic sunt minimalizate, pledându-se în favoarea asimilării unui volum covârșitor de informații și cunoștințe ce nu facilitează tranziția către piața muncii și pregătirea elevului pentru viață.

6) Abandon școlar și navetiști;

Abandonul școlar reprezintă un indice de evaluare a calității și gradului de incluziune al sistemului, un efect al unui cumul de factori externi ce pot fi de natură socială, economică, tehnică. Rata abandonului școlar în România crește de la un an școlar la următorul, contrar rezoluției României ce își propunea scăderea acesteia la 10% până în anul 2020. Este lesne de înțeles de ce statisticile ce relevă această ascensiune sunt alarmante, când ne gândim că în primul trimestru al anului 2016 doar aproximativ 2600 de tineri cu vârste între 15-24 fără școală absolvită au reușit să se integreze pe piața muncii, iar ratele șomajului sunt în corelație cu cele ale abandonului școlar.

Mai mult decât atât, gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară, în anul școlar 2015-2016, a fost de 91,8% în cazul categoriei 6-10 ani, 89,7% pentru copiii de 11-14 ani și 78,3% în cazul tinerilor de 15-18 ani, fapt ce situează un număr semnificativ de copii în afara sistemului de învățământ. Opinăm că una dintre cauzele principale ale acestor procente o reprezintă indiferența sau influența negativă provenită din mediul familial, lipsa unei monitorizări corespunzătoare a familiilor de către autoritățile publice și lipsa acordării de penalizări în cazul celor care nu își înscriu copiii la școală, conform legislației în vigoare.

Rata de părăsire timpurie a școlii în cazul tinerilor a crescut într-un mod alarmant de la 17,5% în 2013, la aproximativ 19,1% la ultimele statistici. Considerăm ca fiind precursor al abandonului școlar, absenteismul școlar. O cauză a acestui fenomen o constituie rigiditatea curriculelor școlare ce generează pierderea interesului elevilor față de oferta educațională, aceasta nefiind centrată pe nevoile lor sau pe cele ale pieței muncii.

În plus, în ceea ce privește mediul rural, acesta a înregistrat o rată mai mare a abandonului școlar în comparație cu mediul urban, prin natura sa socio-economică. O cauză pregnantă o reprezintă necesitatea elevilor rezidenți în mediul rural de a face naveta. ”Abonamentele acordate elevilor de către operatorii de transport rutier pentru distanțe de până la 50 de kilometri vor fi decontate integral, aceasta fiind una dintre măsurile de reducere a abandonului școlar, în condițiile în care principala cauză o reprezintă costurile aferente participării la cursuri.” Anunța MENCȘ în septembrie 2016. Cu toate acestea, nota informativă continuă prin a spune ”Reglementarea unui tarif maximal se face în condițiile în care tarifele practice de operatorii de transport public variază foarte mult pentru aceeași distanță, prețurile maxime fiind de până la 13 ori mai mari decât prețurile minime. De exemplu, în prezent, pentru o distanță de 10 kilometri, valoarea minimă a tarifului de transport este de 29 de lei, cea maximă de 228 de lei, iar valoarea decontată elevului este de 40 de lei. Pentru un traseu de 30 de kilometri, valoarea minimă a tarifului este de 43 de lei, cea maximă de 360 de lei, iar suma decontată elevului este de 80 de lei.”

Astfel, vedem cum suma decontată este mult mai apropiată de pragul minim, decât de cel maxim, iar decontarea integrală se realizează doar pentru aceia ce au norocul de a proveni din localități unde operatorii de transport public taxează în intervalul dintre valoarea minimă și cea calculată de MENCȘ. În consecință, există numeroase situații în care decontul navetei reprezintă un procent infim din prețul abonamentului, în acest caz elevii fiind nevoiți să cotizeze cu sume pe bani de care este posibil să nu dispună. De asemenea, este de notat și ineficiența mijloacelor de transport în comun din lipsa de personal și faptul că anumite rute sunt practicate la intervale orare foarte lungi. Acest lucru îi condiționează pe elevii navetiști să plece mult mai devreme și să ajungă mult mai târziu în comparație cu orele de începere și respectiv încheiere a programului școlar. Sugestivă în sensul justificării ratei crescânde a abandonului școlar cu precădere în mediul rural este și repartiția în școlile respective a multor cadre didactice insuficient pregătite din punct de vedere psihopedagogic, astfel încât să combată factorii de risc ce îi fac pe copiii din acest mediu să recurgă la abandon școlar.

Abandonul școlar este și un efect al lipsei incluziunii școlare a persoanelor cu dizabilități. Nu doar că ceilalți elevi nu sunt educați să își accepte colegii ce au anumite handicapuri, fapt ce generează apariția discriminării, însă nici școlile nu sunt dotate în conformitate cu cerințele speciale ale acestei categorii de oameni. „Sistemul educațional din România creează dezavantaje majore pentru persoanele cu dizabilități. Astfel, incidența neșcolarizării și a abandonului timpuriu este de șapte ori, respectiv de două ori mai mare, pentru persoanele cu dizabilități față de populația generală.”, conform UNICEF. Școlile au nu doar o îndatorire morală, ci și una de natură legislativă de a veni în sprijinul elevilor cu dizabilități. Legea 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap reglementează obligația autorităților publice de a recomanda și susține introducerea în pregătirea inițială a elevilor a unor cursuri referitoare la problematica handicapului și a nevoilor acestora, precum și la diversificarea modalităților de realizare a accesibilității. Mai mult decât atât, unitățile de învățământ trebuie să asigure „necesitățile educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite deficiențe sau tulburări/dificultăți de învățare, precum și o asistență complexă de tip medical, social etc.”

7) Examenе naționale;

Momentan, Evaluarea Națională și Bacalaureatul tind a fi văzute ca o presiune perturbatoare și nu ca un eveniment care să marcheze finalizarea unei etape de acumulare a cunoștințelor.

Consiliul Național al Elevilor a remarcat cum, în ultimul deceniu, de prea multe ori accentul cade doar pe materiile ce fac subiectul obiectelor de studiu pentru Evaluarea Națională sau Bacalaureat, iar elevii se pregătesc, de obicei, în particular. În plus, aceste examene, în forma actuală, promovează capacități de memorare în detrimentul celor raționale, logice, fapt care și determină calitatea deficitară și starea deplorabilă a sistemului de învățământ românesc. Acestea au consecințe grave, precum o rată ridicată a abandonului școlar, existența unui grad alarmant de analfabetism funcțional și rezultate dezastruoase înregistrate la testele PISA.

Educația din România suferă o criză, reflectată și de rezultatele mai slabe înregistrate la Testele PISA 2015, comparativ cu anul 2012, atât la matematică și științe, cât și la lectură. La ora actuală, ne situăm pe locul 48 din 70 de țări.

Pe de altă parte, aproximativ 42% din elevii români de 15 ani sunt analfabeți funcțional, așa cum demonstrează un studiu efectuat de Centrul de Evaluare și Analize Educaționale. Deși știu să citească, elevii nu reușesc să înțeleagă textele, din cauza unor tehnici de predare și de notare bazate preponderent pe memorare.

Momentan, problemele sistemului de învățământ sunt vizibile și în contextul examenului de Bacalaureat: discrepanța dintre Bacalaureatul tip A și tip B, dintre învățământul postliceal și bacalaureatul de angajare, diferențele mari dintre rezultatele obținute de fete și cele ale băieților, cât și dintre rezultatele obținute la nivel urban față de mediul rural. De asemenea, în anul școlar 2015-2016, rata de promovare este de 68,1% .

Astfel, Consiliul Național al Elevilor propune o formă de Bacalaureat specifică elevilor încadrați în învățământul tehnic și profesional, care să le ateste cunoștințele practice, în conformitate cu modulul pe care îl studiază. În plus, propunem regândirea subiectelor astfel încât să releve cu adevărat logica și gândirea elevului și mai puțin abilitățile mnemonice.

De altfel, susținem regândirea programei și a examenului de Bacalaureat la proba de limbă și literatură română pentru profilul real, astfel încât acestea să fie compatibile cu cunoștințele și informațiile dobândite și cu specificul profilului.

8) Finanțare;

Finanțarea educației a rămas și în anul 2016 deficitară și insuficientă pentru foarte multe unități de învățământ din România, atât din perspectiva costului standard per elev, cât și din prisma gestionării relevante a fondurilor bugetare disponibile.

Consiliul Național al Elevilor a militat în permanență pentru cei 6% din PIB, însă nu am considerat niciodată acest aspect un scop în sine, ci un mijloc prin intermediul căruia să existe o investiție vizibilă în infrastructura educațională.

O altă problemă observată în retrospectiva anului 2016 a fost incapacitatea unităților de învățământ de a accesa mai multe fonduri europene, lucru foarte grav, având în vedere faptul că fondurile externe ar putea reprezenta un sprijin considerabil în suplimentarea fondurilor necesare investițiilor sau ale proiectelor educaționale.

În același timp, algoritmi de finanțare a educației au rămas desueți, în măsura în care, în continuare, școlile mari, cu potențial de dezvoltare crescut, au acces la mult mai mulți bani, în detrimentul școlilor mici, în special din mediul rural, care nu reușesc să își asigure minimumul financiar necesar.

9) Săptămâna "Școala Altfel";

Conceptul de „Școala Altfel” a fost introdus în sfera educațională din România în anul 2012, din dorința de diversificare a componentei extrașcolare în vederea facilitării accesului la un învățământ care să asigure multiple oportunități de dezvoltare personală și profesională și care să vină în întâmpinarea necesităților și doleanțelor beneficiarilor primari ai educației, care critică programa supraîncărcată și marcată de un volum subjugator de informații și aspecte pur teoretice.

Privită din această perspectivă, săptămâna „Școala Altfel” nu poate fi decât un instrument de diversificare și compatibilizare a metodelor de predare cu cerințele unei societăți moderne, care pune accentul pe o dezvoltare pluridimensională a elevului în scopul pregătirii acestuia pentru viață și pentru piața muncii, un instrument primit cum se cuvine și cu posibilități reale de dinamizare a vieții școlare și de relativizare a relației profesor-elev.

Cu toate acestea, fundamentul rămâne unul teoretic, în timp ce componenta practică riscă să cadă în derizoriu, din moment ce aspectele de aplicat nu se concretizează în forma dezirabilă, ci într-una care favorizează absenteismul, lipsa de implicare, de creativitate și de inovare și care, într-un final, culminează cu eșecul, pentru că indicii de calitate nu sunt respectați, ci implementați prin evitarea fondului.

În acest sens, Consiliul Național al Elevilor a remarcat că această săptămână se convertește, de cele mai multe ori, într-o săptămână de vacanță, nu într-una de educație nonformală, complementară procesului de predare bine-cunoscut, iar acest inconvenient este generat de mulți factori, care erodează obiectivul primordial al conturării unei astfel de inițiative.

În primul rând, condamnăm lipsa de consultare a elevilor în procesul de alegere a activităților ce pot fi realizate cu prilejul acestei săptămâni. În majoritatea cazurilor, unitatea de învățământ decide în mod autonom care este calendarul activităților, în cazul în care acesta există, iar reprezentanții elevilor fie nu sunt deloc întrebați ce necesități și dorințe se remarcă în rândul colegilor, fie sunt ignorați în momentul în care adresează propuneri conducerii și consiliului profesoral. Considerăm că o astfel de atitudine este un derivat al mentalităților anacronice, ce poziționează cadrul didactic deasupra unui actant ce ar trebui să fie privit drept partener cu drepturi egale în actul educațional, fie al unui grad sporit de confort și de lipsă de motivație. În acest caz, amintim aici faptul că înclinăm în favoarea introducerii unei salarizări diferențiate a cadrelor didactice pe parcursul acestei săptămâni, care ar putea interveni ca un factor determinant al unei creșteri vizibile a nivelului de implicare, de putere de muncă și de creativitate, profesorul fiind astfel stimulat să își asume responsabilități, să vină cu propuneri cât mai diverse și cât mai adaptate elevilor cu care lucrează în mod direct și să se implice activ în procesul de implementare corespunzătoare a conceptului invocat.

Totodată, s-a semnalat o lipsă a monitorizării implementării de activități extrașcolare, nonformale, ce acționează într-o direcție nefavorabilă și judecăm această hibă culpabilă de oferirea unei libertăți necontrolate anumitor unități de învățământ, ce determină la rândul ei planificarea eronată a acestei săptămâni.

În al doilea rând, criticăm lipsa unei externalizări la nivel de comunitate locală a activităților propuse de anumite instituții. Considerăm că ar fi benefic pentru elevi ca aceștia să poată participa la activități organizate și desfășurate într-o altă unitate de învățământ decât cea de care aparțin, indiferent dacă și cea din urmă propune o paletă largă de oportunități în acest sens. Este firesc ca vizibilitatea desfășurării săptămânii „Școala Altfel” să fie cât mai largă la nivel local, iar accesul la activități să fie facilitat corespunzător, dacă ne dorim ca acest concept să dobândească relevanță și consistență în actul educațional.

De asemenea, propunem și existența unei platforme online care să sprijine cu idei inițiatorii, acestea fiind clasificate în funcție de domeniile de interes și de specificul lor și fiind actualizate atât de parteneri educaționali superiori, precum Ministerul Educației Naționale, cât și de elevi și cadre didactice dornice să împărtășească viziunile lor.

Nu în ultimul rând, blamăm și mentalitatea elevilor care nu doresc să contribuie activ la concretizarea și la dinamizarea unei astfel de săptămâni, însă acest comportament complăcut este generat de un sistem de învățământ care doar la nivel teoretic este centrat pe beneficiar și își propune într-adevăr susținerea unei educații de calitate și relevante în context socio-economic, astfel încât mentalitatea cultivată în rândul educabilului mizează pe confort intelectual, pe platitudine în gândire și analiză critică, pe platitudine în imaginație și creativitate, acestea nefiind stimulate corespunzător de către mediul educațional actual.

Consiliul Național al Elevilor opinează că, luându-se în considerare factorii disturbatori enumerați mai sus, dar și soluțiile pe care le propunem în acest sens, săptămâna „Școala Altfel” poate deveni un liant între partenerii educaționali, între instituții și actorii relevanți la nivelul comunității locale și, cel mai important, un instrument credibil și de impact în procesul de redimensionare a actului educațional și de conturare a unei dezvoltări armonioase, multilaterale și care să vină în sprijinul pregătirii elevului pentru viață, din mai multe puncte de vedere.

10) Burse școlare;

În prezent, bursele școlare prevăzute de Legea 1/2011 (Legea educației naționale) se acordă conform Criteriilor generale de acordare a bursei elevilor din învățământul preuniversitar de stat, document aprobat de OMECTS 5576/2011, cu modificările și completările ulterioare, prevăzute în OMECTS 3470/2012.

Suntem de acord cu cele patru tipuri de burse prevăzute în legislația actuală, însă modul în care quantumul bursei este stabilit este unul defectuos deoarece nu există un act normativ care să precizeze exact cum ar trebui să se desfășoare acest proces decizional, hotărârea definitivă aparținând consiliilor locale, care de prea puține ori au dovedit că înțeleg importanța susținerii elevilor prin intermediul acestor burse. Această neclaritate aduce implicit o altă problemă, și anume neacordarea totală a unor tipuri de burse, întrucât consiliile locale își limitează atenția asupra puținelor cazuri sociale dezavantajate care se încadrează în criteriile prevăzute de lege și asupra elevilor performanți, cu rezultate olimpice la nivel național, de asemenea, puțini la număr.

Pornind de la premisa că educația și implicit beneficiarul direct al acesteia ar trebui să constituie o prioritate pentru conducătorii instituțiilor administrativ-teritoriale, solicităm ca finanțarea complementară a învățământului să fie tratată ca atare.

Astfel, Consiliul Național al Elevilor sugerează următoarele:

- Stabilirea la nivel național, printr-un Ordin de ministru sau Hotărâre de Guvern, unui sistem de calcul care să definească modul în care se stabilește quantumul alocat bursei și în același timp să determine caracterul permanent al bursei școlare, eliminând posibilitatea neacordării acestora prin decizia consiliilor locale.
- Modificarea criteriului de acordare a bursei de merit prin ridicarea plafonului referitor la media generală de la 8,50 la 9. Considerăm că, în aceste condiții, sumele acordate pentru bursele de merit ar reuși într-adevăr să stimuleze tinerii, astfel optimizând nivelul mediu de performanță al elevilor.
- Eliminarea imposibilității de cumulare a bursei pentru elevii care se încadrează în criteriul de acordare a bursei de ajutor social.
- Înființarea unei instituții publice centrale care să vegheze asupra modului în care sunt acordate bursele școlare în fiecare județ prin intermediul unor sedii locale sau a unui mecanism de centralizare la nivel național.

Această instituție ar trebui să funcționeze în concordanță cu nevoile identificate la nivel local și cu concluziile rezultate în urma stabilirii în mod anual a ratei abandonului școlar și a ratei de promovabilitate la examenele naționale.

11) Evaluare internă și externă a școlii. Debirocratizare și descentralizare;

Într-un sistem de învățământ marcat de hibe și de deficite ce afectează dezvoltarea armonioasă a elevului și, mai apoi, progresul la nivel social și economic, nu constituie o noutate faptul că procesele de autoevaluare și de evaluare a unităților de învățământ, ce ar trebui să ”salubrizeze” mediul interior, să analizeze și să ierarhizeze corespunzător punctele slabe și punctele forte, lipsurile, nevoile și aspirațiile, precum și reușitele manageriale și educaționale, sunt în realitate mecanisme lipsite de relevanță, de fond și nu de multe ori se desfășoară prin metode abuzive, neconforme legislației în vigoare.

Consiliul Național al Elevilor s-a pronunțat de nenumărate ori în legătură cu practicile defectuoase sesizate la nivel național în procesele de autoevaluare și evaluare și a criticat în mod public toate aceste atitudini, ce nu fac decât să stopeze implementarea unor mecanisme de ameliorare și de redefinire a spațiilor educaționale. Astfel, s-au remarcat mai multe inconveniente, pe care le vom expune succint și le vom analiza corespunzător, pentru a contura o perspectivă cât mai largă asupra fenomenului cu care școala românească se confruntă la ora actuală.

Așadar, atragem atenția asupra lipsei unei culturi fundamentate, susținute a evaluării, precum și a lipsei onestității în autoevaluare. Pentru a satisface nevoile necesare consolidării unui sistem de calitate, evaluarea internă a școlii, obiectivă, cu adevărat reprezentativă și realizată într-un mod profesionist, este absolut necesară, onestitatea lipsind din procesul de autoevaluare, astfel încât nu de multe ori ne confruntăm cu o falsificare a informațiilor la nivel de unitate școlară, cu pseudoatingerea indicilor de calitate din educație, cu mărturisiri care se exonerează de responsabilitate și adevăr, în încercarea nocivă de a oferi opiniei publice o imagine supradimensionată a universului educațional particular. Pentru a se putea numi evaluator profesionist, expertul în educație ar trebui să elimine, evident, perspectiva subiectivă, de obicei specifică actualilor sau foștilor profesori, fapt ce nu se remarcă în majoritatea școlilor din România.

Mai mult decât atât, nici evaluările ARACIP nu cunosc adevăratul sens al termenilor ”obiectivitate” și ”transparență”, acestea fiind concepte ce lipsesc aproape cu desăvârșire din procesul de evaluare, anunțarea lor în timp util determinând conducerea să apeleze la tactici bine definite de împiedicare a elevului reprezentant de a avea acces în cadrul evaluărilor și totodată de remodelare a realității școlare din respectiva unitate. Elevilor le sunt pregătite în prealabil răspunsurile și mărturisirile, iar documentele solicitate, care acaparează întreaga atenție a evaluatorilor în detrimentul adevărului din sălile de clasă, sunt aranjate astfel încât să fie compatibile cu așteptările și doleanțele membrilor ARACIP.

În continuare, sesizăm abuzuri în ceea ce privește implicarea elevilor în evaluarea instituțiilor, prin activitatea reprezentatului consiliului școlar al elevilor în CEAC și în Comisia pentru prevenirea și combaterea violenței unde, din păcate, aceștia nu își pot spune cuvântul sau nici măcar nu sunt convocați la întruniri, în cazul în care figurează între membrii de drept ai acestor comisii. Considerăm absolut necesară respectarea legislației în vigoare și a drepturilor elevilor reprezentanți în acest sens și ne vom poziționa împotriva oricăror forme de abuz ce se pot manifesta în școlile din România.

Simultan, atragem atenția și asupra irelevanței inspecțiilor școlare efectuate de inspectoratele școlare județene, întrucât, fiind anunțate din timp, acestea sunt pregătite corespunzător de către cadrele didactice, fără a reflecta atmosfera cotidiană din sala de clasă sau spontaneitatea și pregătirea reală a elevilor.

Nu reprezintă o noutate nici dorința transformării sistemului de învățământ într-un mediu transparent, unde procedurile să fie clare și eficiente, iar puterea de decizie să fie concentrată în cadrul unității de învățământ, însă principalele pârghii uzitate în acest scop constau în constituirea de comisii cu specificuri cât mai variate, care însă nu fac decât să accelereze birocrăția și să potențeze efectele centralizării, fenomen ce împiedică progresul autentic și eficiența. În acest context, solicităm debirocratizarea sistemului de învățământ, în primul rând din cauza numărului mult prea mare de comisii irelevante, care nu fac nimic altceva în afară de redactarea de procese-verbale și de documente lipsite de scop final și de potențial materializator. În schimb, solicităm, nu pentru prima oară, respectarea legislației în vigoare în sensul publicării deciziilor consiliului de administrație și bugetului școlii la avizier. Momentan, conform unui studiu realizat de către Consiliul Național al Elevilor, sub 10% dintre unitățile de învățământ preuniversitar au publicat bugetul și hotărârile Consiliului de Administrație la loc vizibil, așa cum prevede metodologia, care însă nu stipulează nicio sancțiune pentru neaplicarea legii.

Considerăm un aspect îngrijorător și lipsa persoanelor competente în adevăratul sens al cuvântului în funcțiile manageriale, mult mai necesară decât prezența profesorilor cu rezultate la catedră în aceste poziții-cheie pentru buna administrare a unităților de învățământ. Discutăm despre acest subiect, având în vedere încercarea nereușită a Ministerului Educației Naționale de depolitizare a sistemului prin organizarea unui concurs pentru ocuparea funcțiilor de director și director adjunct total inefficient, irelevant și cu nenumărate deficite, ce au combătut obiectivul stabilit și au păstrat, într-o formă mascată, aceleași persoane în funcțiile de conducere, în ciuda incapacității lor de a reuși la un astfel de examen. Mai mult decât atât, este inadmisibil să discutăm despre profesori care nu dețin timpul necesar pregătirii didactice și nici nu reușesc să gestioneze cu succes partea managerială a funcției pe care o dețin, fiind directori sau inspectori și credem că ar trebui luate în considerare niște măsuri care să permită conducerii să aibă timpul necesar efectuării cu succes a sarcinilor și atribuțiilor specifice.

**CONSILIUL
ELEVILOR**

Fii vocea colegilor tăi!

Având în vedere toate aceste puncte de interes, Consiliul Național al Elevilor va milita în continuare pentru mai multă putere decizională la nivelul unității de învățământ, fiind evident faptul că fiecare instituție în parte cunoaște cel mai bine situațiile și problemele cu care se confruntă, amintind aici că și mecanismele de contestare a deciziilor ar trebui eficientizate, pentru a evita cumulumul de abuzuri și de inconveniente ce intervin în buna funcționare a sistemului de învățământ preuniversitar.

Concluzii

Luând în considerare aspectele pe care le considerăm deficitare expuse în prezentul raport, dar și explicațiile și măsurile care se impun și pe care le-am ilustrat într-o manieră cât se poate de accesibilă și de transparentă, Consiliul Național al Elevilor speră că actorii principali din sfera educațională vor trata cu seriozitate și responsabilitate radiografia realizată prin prisma elevilor reprezentanți la nivel național, încercând să amelioreze inconveniente identificate prin centrarea învățământului pe beneficiarii primar și prin fundamentarea unui dialog vizibil cu aceștia.

Fiind unica structură reprezentativă a elevilor la nivel național, vom continua să milităm pentru asigurarea unei reforme de fond a sistemului de învățământ preuniversitar, care să se realizeze prin intermediul unei consultări continue și echitabile cu partenerii semnificativi, în speță cu elevii, și care să restructureze un sistem marcat de hibe, de amprente arhaice în mentalitate, în metodele de predare și evaluare, în comportamentul prestat și în etica didactică, compatibilizându-l cu cerințele societății moderne. Este esențial să pregătim elevii pentru viață, să repoziționăm accentul asupra învățării logice, comparative, să promovăm creativitatea și spontaneitatea în gândire, să ne exonerăm de tratarea neparticularizată a elevilor, în sensul neluării în seamă a unor necesități și aspirații pur individuale. Este esențial să luptăm pentru facilitarea tranziției spre mediul universitar și a inserției pe piața muncii, astfel încât să existe o relație solidă, sustenabilă între climatul educațional și cel socio-economic.

Suntem convinși că o atitudine deschisă către inovare și compatibilizare, precum și un dialog onest între actanții educaționali pot contribui decisiv la concretizarea unor astfel de idealuri, nutrite de tinerele generații, și credem că putem să fim în continuare parte activă a societății civile, prin apărarea drepturilor și intereselor elevilor din România.